

ที่ พร ๐๐๓๗.๓/ว ๑๕๕ ๙

ศาลากลางจังหวัดแพร่
ถนนไชยบูรณ์ พร ๕๕๐๐๐

๑๐ พฤษภาคม ๒๕๕๔

เรื่อง การพิจารณาศึกษา เรื่อง การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีที่เหมาะสม (Good Agricultural Practice:GAP) สำหรับพืช
ของคณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์ วุฒิสภา

เรียน นายอำเภอทุกอำเภอ นายกองค้การบริหารส่วนจังหวัดแพร่ และนายกเทศมนตรีเมืองแพร่

สิ่งที่ส่งมาด้วย สำเนาหนังสือกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ที่มีท ๐๘๑๐.๒/ว๓๓๖ ลงวันที่ ๒๕ เมษายน
๒๕๕๔

ด้วยกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นแจ้งว่า คณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์ วุฒิสภา ได้รายงาน
การพิจารณาศึกษา เรื่อง การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีที่เหมาะสม (Good Agricultural Practice:GAP) สำหรับพืช โดยใน
แนวทางการแก้ไขและพัฒนาระบบการจัดการคุณภาพ GAP พืช โดยเฉพาะแนวทางการแก้ไขปัญหาด้านเกษตรกร
กำหนดให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ร่วมมือกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยจัดทำคู่มือ สื่อการสอน แบบฟอร์มที่ง่ายต่อ
การนำไปปฏิบัติ จัดอบรมเกี่ยวกับระบบการผลิตทางการเกษตรที่ดี และเทคโนโลยีการผลิตพืช รายละเอียดตามสำเนาหนังสือ
ที่ส่งมาด้วย

จังหวัดขอความร่วมมือให้อำเภอแจ้งประสานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ให้ความร่วมมือกับ
กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ดำเนินการเรื่องดังกล่าว

จึงเรียนมาเพื่อพิจารณาดำเนินการต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายเอื้อคิไท วงศ์ใหญ่)

ท้องถิ่นจังหวัดแพร่ ปฏิบัติราชการแทน
ผู้ว่าราชการจังหวัดแพร่

สำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัด

กลุ่มส่งเสริมและพัฒนาท้องถิ่น

โทร/โทรสาร. ๐-๕๕๕๓-๔๑๑๘ ต่อ ๑๑

บุรี
▼

สำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดแพร่
เลขรับ 1603
วันที่ 4 พ.ค. 2554
เวลา 15. --

ที่ มท ๐๘๑๐.๒/ว ๙๓๖

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น
ถนนนครราชสีมา เขตดุสิต
กทม. ๑๐๓๐๐

๒๙ เมษายน ๒๕๕๔

เรื่อง การพิจารณาศึกษา เรื่อง การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีที่เหมาะสม (Good Agricultural Practice : GAP) สำหรับพืชของคณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์ วุฒิสภา

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดทุกจังหวัด

สิ่งที่ส่งมาด้วย หนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีที่ นร ๐๕๐๓/ว (ล) ๕๕๐๒ ลงวันที่ ๑๕ มีนาคม ๒๕๕๔

ด้วยคณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์ วุฒิสภา ได้รายงานการพิจารณาศึกษา เรื่องการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีที่เหมาะสม (Good Agricultural Practice : GAP) สำหรับพืช โดยในแนวทางการแก้ไขและพัฒนา ระบบการจัดการคุณภาพ GAP พืช โดยเฉพาะแนวทางการแก้ไขปัญหาด้านเกษตรกร กำหนดให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ร่วมมือกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยจัดทำคู่มือ สื่อการสอน แบบฟอร์มที่ง่ายต่อการนำไปปฏิบัติ จัดอบรมเกี่ยวกับระบบการผลิตทางการเกษตรที่ดี และเทคโนโลยีการผลิตพืช ได้แก่ การจัดการดิน การใช้สารเคมีที่ถูกต้อง และการจัดการศัตรูพืชแบบผสมผสาน (Integrated Pest Management : IPM) และให้ความรู้ข่าวสารด้านความปลอดภัยและมาตรฐานสินค้าเกษตรให้มากขึ้น รวมทั้งข้อมูลความเสี่ยงของการได้รับอันตรายจากผักผลไม้ที่นิยมบริโภคภายในประเทศ นั้น

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น จึงขอให้จังหวัดประสานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้ความร่วมมือกับกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ดำเนินการในเรื่องดังกล่าว รายละเอียดตามสิ่งที่ส่งมาด้วย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาดำเนินการต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายชาญนะ เอี่ยมแสง)

รองอธิบดี ปฏิบัติราชการแทน
อธิบดีกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น

สำนักพัฒนาและส่งเสริมการบริหารงานท้องถิ่น
ส่วนแผนพัฒนาท้องถิ่น
โทร ๐-๒๒๔๓-๙๐๐๐ ต่อ ๒๑๒๒-๔
โทรสาร ๐-๒๒๔๓-๒๒๓๐

แจ้ง ผู้ว่าราชการจังหวัดแพร่
- ๑๐๘ ล.ก. ไล่เก็บ หรือขอความร่วมมือ
ทางการเกษตรที่เหมาะสมตามแผนพัฒนา
ของคณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์
๐ ๒๒๔๓
- เลขที่โปรดทราบ

นายต่อพงษ์ ภูมิโชติ
๐๐๑/๕๕

(นายต่อพงษ์ ภูมิโชติ)

(นายเถลิงศักดิ์ใหญ่)

ท้องถิ่นจังหวัดแพร่ ปฏิบัติราชการแทน หัวหน้ากลุ่มงานส่งเสริมและพัฒนาท้องถิ่น รักษาการแทน
ผู้ว่าราชการจังหวัดแพร่ ท้องถิ่นจังหวัดแพร่

กระทรวงมหาดไทย
กองกลาง สำนักเลขาธิการ
วันที่ 18 มี.ค. 2554
เลขรับ 10747

915
18 มี.ค. 2554

สำนักงานรัฐมนตรี
รับที่ 254
วันที่ 16 มี.ค. 2554
เวลา
กระทรวงมหาดไทย

ที่ นร ๐๕๐๓/ว(ล)๕๙๐๒

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี
ทำเนียบรัฐบาล กทม. ๑๐๕๒๑๑

๑๕ มีนาคม ๒๕๕๔

เลขรับ 996
วันที่ 21 มี.ค. 2554
เวลา 17.40
กรมการปกครอง

เรื่อง รายงานการพิจารณาศึกษา เรื่อง การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีที่เหมาะสม (Good Agricultural Practice: GAP) สำหรับพืช ของคณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์ วุฒิสภา

เรียน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย

X อ้างถึง หนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ที่ นร ๐๕๐๓/ว ๕๑ ลงวันที่ ๒๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๓

กรมการปกครอง
เลขรับ 019002
วันที่ 18 มี.ค. 2554
เวลา 13.19

สิ่งที่ส่งมาด้วย สำเนาหนังสือสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา ที่ สว ๐๐๐๓/๘๖๑๑ ลงวันที่ ๑๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๔ และเอกสารประกอบ

ด้วยสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาได้ส่งรายงานการพิจารณาศึกษา เรื่อง การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีที่เหมาะสม (Good Agricultural Practice: GAP) สำหรับพืช ของคณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์ วุฒิสภา มาเพื่อดำเนินการ ความละเอียดปรากฏตามสิ่งที่ส่งมาด้วย

โดยที่ได้มีมติคณะรัฐมนตรีกำหนดแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับรายงานและข้อสังเกตของคณะกรรมการของสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา ตามหนังสือที่อ้างถึง และรายงานเรื่องนี้เกี่ยวข้องกับกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงพาณิชย์ กระทรวงมหาดไทย และกระทรวงสาธารณสุข จึงขอให้หน่วยงานดังกล่าวรับไปพิจารณาดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้อง โดยให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เป็นหน่วยงานกลางในการรวบรวมผลการดำเนินการ แล้วส่งให้สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี เพื่อนำเสนอคณะรัฐมนตรีต่อไป

จึงเรียนมา เพื่อโปรดพิจารณาดำเนินการตามมติคณะรัฐมนตรีที่อ้างถึง แล้วส่งผลการดำเนินการให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เพื่อรวบรวมส่งให้สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีดำเนินการต่อไป

น.มท 0102/ 1866
เรียน ปลัดกระทรวงมหาดไทย
เพื่อโปรดทราบและดำเนินการ

ขอแสดงความนับถือ

๒๒๒

(นายมจรุ นาวาวีจิต)

(นายศิริ เลิศธรรมเทวี)

หัวหน้ากลุ่มงานการเมือง รักษาการในตำแหน่ง
หัวหน้าสำนักงานรัฐมนตรี
16 มี.ค. 2554

ที่ปรึกษาประจำสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ปฏิบัติราชการแทน
เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

สำนักนิติธรรม

โทร. ๐ ๒๒๘๐ ๙๐๐๐ ต่อ ๓๐๕ (โทรศัพท์)

โทรสาร ๐ ๒๒๘๐ ๙๐๕๘ (0004/0/๓)

สำนักเลขาธิการกรมการปกครอง
เลขรับที่ 019002
21 มี.ค. 2554
เวลา 13.00
กรมการปกครอง

หน.ก.
กษ.

ที่ สว ๐๐๐๗/ ๙๖๑

สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา
ถนนอุทองใน กทม. ๑๐๓๐๐

๑๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๔

เรื่อง รายงานการพิจารณาศึกษา เรื่อง การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีที่เหมาะสม (Good Agricultural Practice : GAP) สำหรับพืช ของคณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์

เรียน เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

สิ่งที่ส่งมาด้วย รายงานการพิจารณาศึกษาของคณะกรรมการฯ ดังกล่าวข้างต้น (๑๕ เล่ม)

ด้วยในคราวประชุมวุฒิสภา ครั้งที่ ๔ (สมัยสามัญทั่วไป) วันจันทร์ที่ ๑๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๔ ที่ประชุมได้พิจารณารายงานการพิจารณาศึกษา เรื่อง การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีที่เหมาะสม (Good Agricultural Practice : GAP) สำหรับพืช ของคณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์ และมีมติ เห็นด้วยกับรายงานและข้อเสนอแนะของคณะกรรมการฯ

จึงส่งรายงานและข้อเสนอแนะของคณะกรรมการฯ ดังกล่าว มาตามนัยแห่งข้อบังคับ การประชุมวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๙๖

ขอแสดงความนับถือ

(นางวรรัตน์ อติแพทย์)

รองเลขาธิการวุฒิสภา ปฏิบัติราชการแทน

เลขาธิการวุฒิสภา

สำนักการประชุม

โทร. ๐ ๒๘๓๑ ๙๔๕๒

โทรสาร ๐ ๒๘๓๑ ๙๔๕๒

สายด่วนวุฒิสภา ๑๑๐๒

๑
1774

ถ้าหากต้องการ
ใบรับทราบ ครุฑวิวัฒน์
(นางเลขาธิกรรัตน์ ศรีศรีวิวัฒน์)
ผู้ถือกร นำขึ้นบัญชีธรรม

รายงานการพิจารณาศึกษา

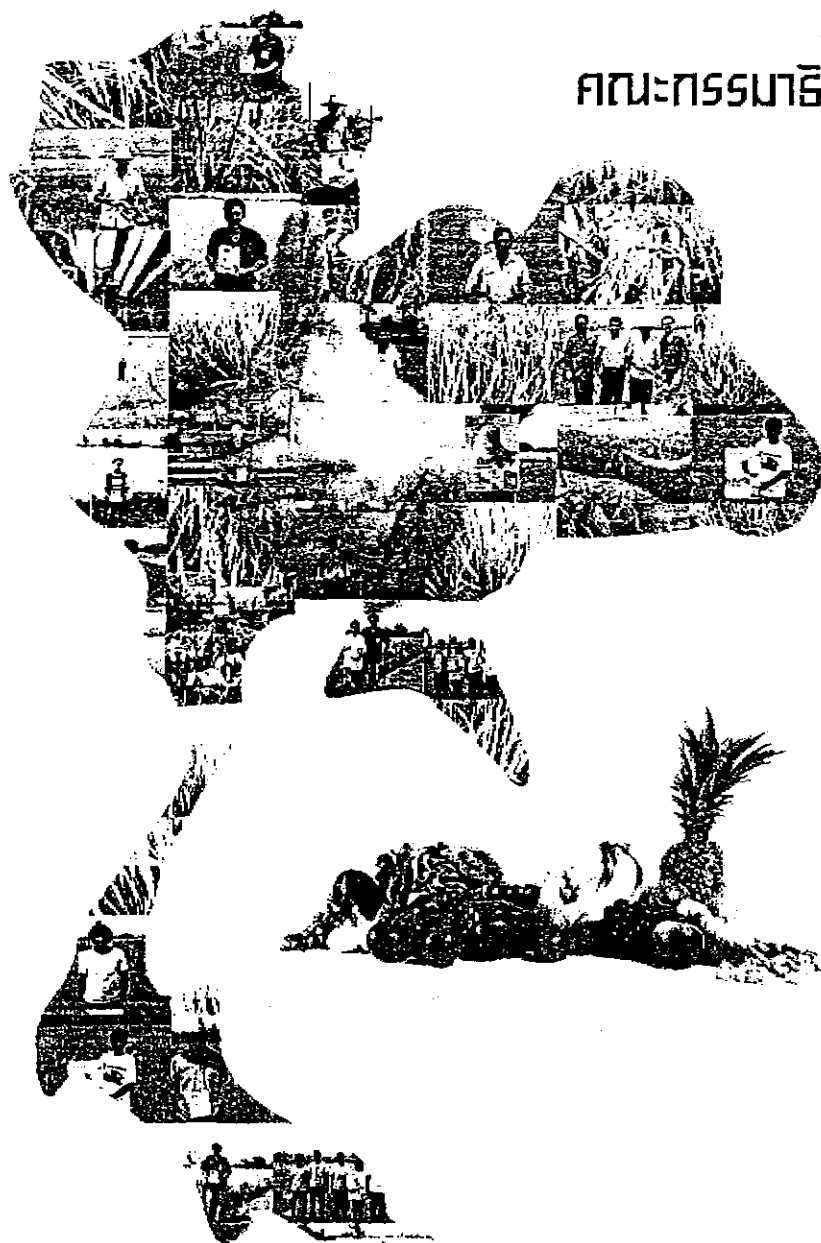
วุฒิสภา

เรื่อง การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีที่เหมาะสม (Good Agricultural Practice : GAP) สำหรับพืช

โดย

คณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์

วุฒิสภา

สำนักกรรมการ ๑
สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

บทที่ ๔ สรุปและเสนอแนะ

๔.๑ สรุปสภาพปัญหาาระบบการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีที่เหมาะสม (Good Agricultural Practice : GAP) สำหรับพืช

การดำเนินงานโครงการระบบการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีที่เหมาะสม (Good Agricultural Practice : GAP) สำหรับพืช ได้ดำเนินการมาตั้งแต่ปี ๒๕๔๗ ตามประกาศของรัฐบาลให้เป็นปีแห่งความปลอดภัยทางอาหาร (Food Safety) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องหลายหน่วยงานได้ดำเนินการตามบทบาทหน้าที่ที่กำหนดไว้ กล่าวคือ ดำเนินงานตามหน้าที่หลักของตนและประสานกันระหว่างหน่วยงาน เพื่อให้โครงการระบบการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีที่เหมาะสม (Good Agricultural Practice : GAP) สำหรับพืช บรรลุเป้าหมาย แต่การดำเนินงานดังกล่าวไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร และยังขาดประสิทธิภาพอันเป็นที่ ยอมรับในระดับสากล จึงมีหน่วยงาน นักวิชาการ และผู้ที่เกี่ยวข้อง รวมถึงคณะกรรมการการเกษตร และสหกรณ์ วุฒิสภา ให้ความสำคัญในการศึกษาวิจัยและค้นคว้าหาประเด็นปัญหาและแนวทางแก้ไข ระบบการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีที่เหมาะสม (Good Agricultural Practice : GAP) สำหรับพืช คณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์ วุฒิสภา จึงได้แต่งตั้งคณะทำงานศึกษาระบบการจัดการ คุณภาพ GAP พืช ขึ้นเพื่อศึกษาข้อมูล ข้อเท็จจริง สภาพปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาระบบการ ปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีที่เหมาะสม (Good Agricultural Practice : GAP) สำหรับพืช จากการศึกษา รวบรวมข้อมูล ข้อเท็จจริง การจัดโครงการสัมมนาเรื่องเส้นทางสู่ความสำเร็จของระบบการจัดการ คุณภาพ GAP พืช การเชิญผู้แทนด้านการตลาดค้าส่ง ตลาดค้าปลีก มาให้ข้อมูล และการศึกษาดูงาน เกษตรกรผู้ผลิตพืชตามระบบ GAP เพื่อให้ได้ประเด็นปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาระบบการจัดการ คุณภาพ GAP พืช ซึ่งสามารถนำมาสรุปประเด็นปัญหาได้ ๔ ด้านคือ ๑. ด้านเกษตรกร ๒. ด้านการตลาด ๓. ด้านระบบการรับรอง GAP ๔. ด้านผู้ปฏิบัติงาน GAP

๑) ปัญหาด้านเกษตรกร

การผลิตสินค้าเกษตรให้ปลอดภัยได้มาตรฐานต้องดำเนินการควบคุมตามมาตรฐาน ตลอดสายการผลิต เกษตรกรผู้ปลูกนับเป็นผู้ผลิตสินค้าเกษตรระดับต้นน้ำของสายการผลิตที่มีความสำคัญในความปลอดภัยของผลผลิต โดยจะต้องควบคุมตั้งแต่การปลูก การดูแลรักษา การเก็บเกี่ยว และการขนย้ายผลผลิตให้ได้ผลผลิตที่ปลอดภัยได้มาตรฐาน จากการรวบรวมข้อมูลการผลิตทางการเกษตรตามระบบการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีที่เหมาะสม (Good Agricultural Practice : GAP) สำหรับพืช พบปัญหาอุปสรรคด้านเกษตรกร ดังนี้

- เกษตรกรส่วนใหญ่ไม่เห็นประโยชน์ ไม่เข้าใจและไม่ให้ความสำคัญในการปฏิบัติตามระบบการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีที่เหมาะสม (Good Agricultural Practice : GAP) สำหรับพืช
- เกษตรกรเห็นว่าขั้นตอนการปฏิบัติตามระบบการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีที่เหมาะสม (Good Agricultural Practice : GAP) สำหรับพืชมีความยุ่งยาก เช่น การจดบันทึกข้อมูลการผลิต
- เกษตรกรบางส่วนยังขาดความรู้ ความเข้าใจด้านเทคโนโลยีการผลิตพืช ได้แก่ การจัดการดิน การป้องกันกำจัดศัตรูพืชที่ถูกต้อง และการใช้สารเคมีที่ถูกต้อง

- เกษตรกรขาดแรงจูงใจในการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีที่เหมาะสม (Good Agricultural Practice : GAP) สำหรับพืช เช่น ราคาสินค้าเกษตรที่ผลิตตามระบบ GAP ไม่มีความแตกต่างจากสินค้าเกษตรที่ไม่ได้ผลิตตามระบบ GAP ยกเว้น สินค้าที่จำหน่ายในตลาด Modern Trade แต่เกษตรกรยังได้รับผลตอบแทนในสัดส่วนที่ไม่มากนักจากราคาจำหน่ายที่สูง
- เกษตรกรที่ได้รับการรับรอง GAP ไปแล้วไม่ได้ปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีต่อเนื่อง

๒) ปัญหาด้านการตลาด

ปัจจุบันตลาดของผลิตผลที่ได้จากระบบการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีที่เหมาะสม (Good Agricultural Practice : GAP) สำหรับพืช ยังประสบปัญหาด้านการตลาดซึ่งสามารถสรุปประเด็นปัญหาสำคัญ ดังนี้

- ผลิต GAP ที่เข้าสู่ตลาด Modern Trade ราคาสูงมาก ทำให้ผู้บริโภคไม่สามารถซื้อได้ ในขณะที่เดียวกันเกษตรกรผู้ผลิตไม่ได้รับส่วนต่างของราคานี้ทำให้ไม่จูงใจแก่เกษตรกรและสินค้า GAP ที่ขายในตลาดท้องถิ่น จึงมักทำให้ผู้บริโภคไม่เกิดความมั่นใจว่าแตกต่างจากสินค้าที่ไม่ใช่ GAP

- ขาดความเชื่อมโยงระหว่างผู้ผลิต ผู้จำหน่ายและผู้ซื้อ จึงเกิดสภาวะผู้ผลิตไม่รู้จะขายสินค้าให้ใคร ผู้บริโภคไม่รู้จะซื้อสินค้าที่ไหน เช่น สถานที่จำหน่ายผลิตผลเกษตรปลอดภัย หรือได้รับการรับรอง GAP มีน้อย ขาดระบบฐานข้อมูลผู้ผลิต GAP และผู้ต้องการสินค้า GAP นอกจากนี้การกระจายสินค้ายังไม่มีประสิทธิภาพ เนื่องจากปัญหาด้านโลจิสติก ทำให้ผลิตผลเกษตรมีการเสื่อมเสียง่าย มีอายุเก็บรักษาสั้น และไม่เป็นที่ต้องการของผู้บริโภค

- เกษตรกร ขาดความรู้ ความเข้าใจกลไกตลาด ทำให้เป็นอุปสรรคต่อการกำหนดราคาที่เหมาะสม เพราะบางครั้งกำหนดราคาต่ำเกินไป ผู้บริโภคอาจเกิดความกังวลด้านคุณภาพ/ความปลอดภัยสินค้า หรือหากกำหนดราคาสูงเกินไปก็มีผู้ซื้อน้อย

- กิจกรรมการส่งเสริม/ประชาสัมพันธ์ยังไม่เพียงพอ/ต่อเนื่องที่จะทำให้ผู้ผลิต พ่อค้าและผู้บริโภคเกิดการรับรู้/สร้างความตระหนักถึงความสำคัญหรือความแตกต่างของสินค้า จึงมักพบว่าตลาดขายส่งและขายปลีกในประเทศส่วนใหญ่ยังไม่ให้ความสำคัญกับสินค้า GAP กล่าวคือไม่จัดสถานที่เฉพาะไว้สำหรับจำหน่ายสินค้า GAP หรือไม่มีความคิดที่จะประชาสัมพันธ์ให้แก่สินค้า GAP และพบว่าตลาดซูเปอร์มาร์เก็ตเท่านั้นที่จัดสถานที่เฉพาะไว้สำหรับจำหน่ายสินค้า GAP

๓) ปัญหาระบบการรับรอง GAP

เนื่องจากระบบการตรวจรับรองระบบการผลิต GAP เป็นเรื่องใหม่ในวงการเกษตร ทำให้ผู้เกี่ยวข้องมีความเข้าใจสับสน กล่าวคือ ผู้ที่เกี่ยวข้องมีความเข้าใจว่ามาตรฐานการรับรอง การผลิตสินค้าเกษตรชนิดเดียวกันภายใต้สัญลักษณ์ Q มีมากกว่า ๑ มาตรฐานและยังสับสนในการใช้คำว่า “มาตรฐาน” “หลักเกณฑ์เงื่อนไขและขั้นตอนการดำเนินงานในการตรวจรับรอง” “แผนการรับรองผลิตภัณฑ์” หรือ Scheme Rule ที่ CB ต้องมีการประกาศให้ผู้เกี่ยวข้องทราบตามที่กำหนดไว้ในมาตรฐานระหว่างประเทศ

โดยทั่วไปแล้วระบบการตรวจรับรองจะดำเนินการโดยบุคคลที่สาม (Third party) และหรือบุคคลที่สอง (Second party) ซึ่งจะมีความแตกต่างกัน กรณี CB ที่เป็นบุคคลที่สามที่ทำหน้าที่ให้การรับรองจะต้องไม่มีส่วนได้ส่วนเสียกับการตรวจรับรอง ซึ่งโดยทั่วไป CB สามารถให้การรับรองโดย

เลือกอ้างอิงมาตรฐานใดก็ได้ที่เป็นที่ยอมรับหรือที่ผู้ซื้อต้องการแต่จะต้องระบุชื่อมาตรฐานที่ใช้รับรองไว้ในใบรับรอง ซึ่งต่างจากการตรวจรับรองโดยบุคคลที่สอง ซึ่งผู้รับรองมักจะเป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหรือเป็นลูกค้าและตรวจรับรองตามมาตรฐานของผู้ตรวจรับรอง

๔) ปัญหาด้านผู้ปฏิบัติงาน GAP

จากการรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร การเชิญผู้แทนหน่วยงานภาครัฐมาให้ข้อมูล และการสัมมนาผู้ที่เกี่ยวข้องด้าน GAP รวมทั้งการเชิญผู้แทนด้านการตลาดมาให้ข้อมูล ตลอดจนการศึกษาดูงานเกษตรกรผู้ผลิตพืชตามระบบ GAP สรุปปัญหาผู้ปฏิบัติงานด้าน GAP ได้ดังนี้

- จำนวนผู้ปฏิบัติงานด้านการตรวจรับรองในระดับแปลงผลิตไม่เพียงพอกับจำนวนแปลงที่สมัครขอการรับรองตามระบบ GAP พืช ทำให้มีขีดจำกัดในการตรวจประเมิน มีผลทำให้ล่าช้าไม่ทันตามความต้องการของเกษตรกรผู้ผลิต จากผลการดำเนินงานตั้งแต่เริ่มโครงการอาหารปลอดภัย ปี ๒๕๔๗ - ๒๕๕๒ พบว่าในแต่ละปีมีแปลงที่ผ่านการรับรอง ๒๐๐,๐๐๐ แปลงซึ่งผู้ตรวจรับรองต้องตรวจติดตามแปลงเหล่านี้ในทุกๆ ปี และผู้ตรวจรับรองยังต้องตรวจแปลงที่ขอการรับรองในแต่ละปีกว่า ๑๐๐,๐๐๐ แปลงด้วย ในขณะที่จำนวนผู้ตรวจรับรองมีไม่ถึง ๑,๐๐๐ คน และการเพิ่มจำนวนผู้ตรวจประเมินของภาครัฐกระทำได้อย่าง

- ผู้ตรวจประเมินขาดความรู้ ความเข้าใจในระบบคุณภาพและรับรองมาตรฐาน GAP รวมถึงไม่มีความชำนาญและเชี่ยวชาญในการตรวจประเมินเท่าที่ควร

๔.๒ แนวทางแก้ไขและพัฒนาระบบการจัดการคุณภาพ GAP พืช

แนวทางแก้ไขปัญหาด้านเกษตรกร

- ให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ร่วมมือกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยจัดทำคู่มือสื่อการสอน แบบฟอร์มที่ง่ายต่อการนำไปปฏิบัติ จัดอบรมเกี่ยวกับระบบการผลิตทางการเกษตรที่ดีและเทคโนโลยีการผลิตพืช ได้แก่ การจัดการดิน การใช้สารเคมีที่ถูกต้อง และการจัดการศัตรูพืชแบบผสมผสาน (Integrated Pest Management : IPM) ให้ความรู้ข่าวสารด้านความปลอดภัยและมาตรฐานสินค้าเกษตรให้มากขึ้น รวมทั้งข้อมูลความเสี่ยงของการได้รับอันตรายจากผักผลไม้ที่นิยมบริโภคภายในประเทศ

- ให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ดำเนินการจัดลำดับความสำคัญของชนิดพืชที่มีความเสี่ยงเพื่อผลักดันให้ผลิตตามระบบ GAP

- ให้หน่วยงานของรัฐสนับสนุนโครงสร้างพื้นฐานการผลิต เช่น การพัฒนาดิน การพัฒนาแหล่งน้ำ เพื่อสร้างแรงจูงใจให้เกษตรกรที่เข้าสู่ระบบ GAP

แนวทางแก้ไขปัญหาด้านการตลาด

การแก้ไขปัญหาด้านการตลาดของผลิตผลที่ได้จากระบบการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีที่เหมาะสม (Good Agricultural Practice : GAP) สำหรับพืชจำเป็นจะต้องมีการจัดการด้านการตลาดที่มีประสิทธิภาพ และได้รับความร่วมมือจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องจึงสามารถสร้างการยอมรับจากผู้บริโภคได้ ดังนั้น แนวทางการแก้ไขปัญหาด้านการตลาดสามารถสรุปได้ดังนี้

- ให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์จัดทำฐานข้อมูลแหล่งผลิต แหล่งรวบรวมสินค้า GAP และเผยแพร่เพื่อให้ผู้เกี่ยวข้องเข้าถึงได้ง่าย
- ให้กระทรวงพาณิชย์จัดทำฐานข้อมูลผู้ต้องการสินค้า GAP ทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ
- ให้ภาครัฐสนับสนุนช่องทางการจำหน่ายสินค้า GAP ให้มากขึ้น โดยสนับสนุนแหล่งจำหน่ายสินค้าระบบคุณภาพ GAP ในชุมชนหรือที่เรียกว่า ตลาดของเกษตรกร (Farmer's markets) ส่งเสริมให้เกิดการจำหน่ายผลิตผลจากแปลง GAP ในลักษณะ Contract farming และสนับสนุนตลาดค้าส่งให้มีช่องทางจำหน่ายสินค้า GAP
- ให้ภาครัฐพัฒนาเกษตรกรให้มีความรู้ด้านกลไกตลาดสินค้าเกษตร เพื่อให้สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการผลิตสินค้าให้ตรงตามความต้องการของตลาด รวมถึงการกำหนดราคาที่เหมาะสม

แนวทางการแก้ไขปัญหาด้านระบบการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีที่เหมาะสม (Good Agricultural Practice : GAP) สำหรับพืช

จากประเด็นปัญหาระบบการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีที่เหมาะสม (Good Agricultural Practice : GAP) สำหรับพืช พบว่ามาตรฐานของการผลิตสินค้าเกษตรมีมากกว่า ๑ มาตรฐาน ทำให้ผู้ปฏิบัติรวมถึงผู้ที่เกี่ยวข้องมีความสับสนในมาตรฐานการตรวจรับรอง และยังมีความไม่มั่นใจในสัญลักษณ์ Q นั้นมีแนวทางแก้ไขปัญหาดังนี้

- การตรวจรับรอง GAP ที่จะทำให้ได้รับการยอมรับในระดับระหว่างประเทศ CB ควรจะมีการจัดองค์กรและดำเนินการตามมาตรฐานระหว่างประเทศซึ่งมีอยู่ ๒ ฉบับ ดังนี้
    - ISO/IEC ๑๗๐๒๑: ๒๐๐๖ เป็นการรับรองระบบ โดยไม่แสดงเครื่องหมายรับรองที่สินค้า
    - ISO/IEC Guide ๖๕: ๑๙๙๖ เป็นการรับรองที่สามารถแสดงเครื่องหมายรับรองที่สินค้าได้
- ซึ่งในมาตรฐานนี้ได้แบ่งระบบการตรวจประเมินเป็นระบบย่อยได้อีก ๖ ระบบ ซึ่งจะมีรายละเอียดวิธีการสุ่มตัวอย่างตรวจสอบตามหลักสถิติ รวมทั้งวิธีการประเมินกระบวนการผลิตที่แตกต่างกัน การเลือกใช้ระบบใดขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์และความเข้มงวดที่ CB ต้องการ อย่างไรก็ตามในมาตรฐานยังเปิดโอกาสให้มีอีกระบบที่แตกต่างจาก ๖ ระบบดังกล่าวได้โดย CB จะเป็นผู้กำหนดหลักเกณฑ์เงื่อนไขในการตรวจประเมิน เช่น การสุ่มตัวอย่างตรวจสอบหรือตรวจติดตามได้นั้นจะทำให้มั่นใจว่าสินค้าเป็นไปตามมาตรฐานที่อ้างอิงไว้ในใบรับรอง กรมวิชาการเกษตร ในฐานะ CB อยู่ระหว่างการจัดระบบองค์กรตามมาตรฐาน ISO/IEC Guide ๖๕: ๑๙๙๖ การตรวจรับรองแหล่งผลิตพืชตามระบบ GAP ของกรมวิชาการเกษตร จะอ้างอิงข้อกำหนดของกรมวิชาการเกษตร เป็นเกณฑ์การตรวจประเมิน และมีการประกาศให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทราบ
- การกำหนดมาตรฐานของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ซึ่งเดิมใช้ชื่อย่อของมาตรฐานว่า มกอช. ปัจจุบันได้เปลี่ยนชื่อย่อเป็น มกษ. เพื่อให้ผู้เกี่ยวข้องได้เข้าใจถูกต้องว่ามาตรฐานที่ มกอช. รับผิดชอบในฐานะฝ่ายเลขานุการของคณะกรรมการวิชาการนั้นเป็นมาตรฐานที่ประกาศโดยกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ภายใต้พระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าเกษตร พ.ศ. ๒๕๕๑ และขณะนี้ มกอช. ได้จัดทำมาตรฐานสินค้าเกษตร GAP ด้านพืช ประมง และปศุสัตว์ แล้วรวม ๒๑ เรื่อง โดยในลำดับแรกที่มีความจำเป็นเร่งด่วนที่ว่าการตรวจรับรองด้านพืชมีหลากหลายชนิดมาก ดังนั้น กระทรวงเกษตรและสหกรณ์จึงได้ประกาศมาตรฐาน GAP พืชอาหารเพื่อสามารถใช้อ้างอิงตรวจพืชอาหารได้ทุกชนิด และได้ทยอยประกาศมาตรฐาน GAP เฉพาะของพืชแต่ละชนิด รวม ๙ พืช

- สำหรับด้านมาตรฐานการรับรองนั้น คณะกรรมการมาตรฐานสินค้าเกษตรได้มีมติในการประชุมครั้งที่ ๑/๒๕๕๑ (วันที่ ๑๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๑) เห็นชอบให้นำ Road map การประสานการดำเนินงานภายใต้ พระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าเกษตร พ.ศ. ๒๕๕๑ ไปทดลองใช้เป็นกรอบแนวทางการดำเนินงานความปลอดภัยด้านสินค้าเกษตรและอาหาร ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และติดตามรายงานผลให้คณะกรรมการฯ ทราบ ซึ่งขณะนี้ในส่วนของข้อกำหนดมาตรฐานที่ระบุใน Road map ที่ขอให้กรมต่างๆ ส่งมาตรฐานที่ใช้รับรองให้ มกอช. ดำเนินการนำเข้าสู่กระบวนการกำหนดมาตรฐานภายใต้ พระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าเกษตร พ.ศ. ๒๕๕๑ นั้น กรมต่างๆ ได้ส่งมาตรฐานให้ มกอช. ดำเนินการแล้ว ซึ่งอาจจะแก้ไขปัญหาความสับสนได้ระดับหนึ่ง แต่จะต้องมีการประชาสัมพันธ์และสร้างความเข้าใจเพิ่มเติม

แนวทางการแก้ไขปัญหาด้านผู้ปฏิบัติงาน GAP

จากปัญหาด้านผู้ปฏิบัติงาน GAP มีไม่เพียงพอกับจำนวนเกษตรกรที่ต้องเข้าสู่ระบบ GAP และส่งผลให้เกิดความล่าช้าในการตรวจรับรองแหล่งผลิต ซึ่งแนวทางแก้ไขปัญหาลักษณะปัญหาที่นี้ได้แก่

- เพิ่มจำนวนผู้ตรวจประเมิน โดยให้หน่วยรับรองเพิ่มจำนวนของผู้ตรวจประเมินให้เพียงพอและเหมาะสมกับจำนวนแปลงของเกษตรกรที่ขอการรับรอง และแปลงตรวจติดตาม ซึ่งสามารถทำได้หลายวิธี เช่น ภาครัฐฯ ที่ทำหน้าที่ CB จำเป็นต้องได้รับงบประมาณเพื่อจ้างเหมาบุคคลภายนอกหรือให้ภาคเอกชนรับเหมาช่วงการตรวจประเมินให้ภาครัฐจัดตั้งองค์กรอิสระ ซึ่งเป็นองค์กรมหาชนหรือองค์กรมูลนิธิเข้ามาดำเนินการเป็นหน่วยรับรอง

- การรับรองแบบกลุ่ม ให้เกษตรกรรวมกลุ่มการผลิต โดยทั้งกลุ่มหรือนิติบุคคลที่รับผิดชอบกลุ่มจะเป็นผู้ที่ได้รับการรับรอง ส่วนเกษตรกรที่เป็นสมาชิกในกลุ่มจะไม่ได้รับใบรับรอง Q เนื่องจากการรับรองแบบกลุ่มถือว่าเกษตรกรเป็น “ผู้ทำการผลิต (Suppliers)” ให้กับกลุ่ม

- สำหรับปัญหาผู้ตรวจประเมินยังขาดความรู้ ความเข้าใจในระบบคุณภาพและรับรองมาตรฐาน GAP นั้น ขณะนี้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้เร่งอบรมแก่ผู้ตรวจประเมินในหน่วยรับรองโดยยึดมาตรฐานสากลอันเป็นที่ยอมรับทั่วโลก เช่น มาตรฐาน ISO/IEC Guide ๖๕ และมีการพัฒนาผู้ตรวจประเมินให้มีความรู้ ความสามารถในพืชที่ตรวจประเมิน เช่น การจัดทำคู่มือการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีที่เหมาะสม (Good Agricultural Practice : GAP) สำหรับพืชให้เพียงพอ

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

ด้วยในคราวประชุมวุฒิสภา ครั้งที่ ๔ (สมัยสามัญทั่วไป) วันจันทร์ที่ ๑๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๔ ที่ประชุมได้พิจารณารายงานการพิจารณาศึกษา เรื่อง การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีที่เหมาะสม (Good Agricultural Practice : GAP) สำหรับพืช ของคณะกรรมการวิชาการเกษตรและสหกรณ์แล้ว เห็นควรมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเพื่อเสนอให้คณะรัฐมนตรีพิจารณา ดังนี้

- การใช้ชื่อเรียกระบบการจัดการคุณภาพ GAP ว่า “การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีที่เหมาะสม” ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ นั้น เป็นชื่อเรียกที่เข้าใจยากและไม่ตรงกับความหมายของคำว่า “Good Agricultural Practice” ซึ่งมีความหมายว่า ควรปฏิบัติอย่างไร การเกษตรจึงจะดี จึงเห็นควรให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์หาคำที่เหมาะสมเพื่อใช้แทนคำเดิม เพื่อให้สามารถเข้าใจได้ง่าย และมีความหมายที่สอดคล้องกัน